

# LLIBRE DELS VIUS

**ROBERTO TORMO ENRIQUE**

XVIII PREMI DE NARRATIVA BREU

JOSEP PASCUAL TIRADO DE CASTELLÓ

**UNARIA**  
EDICIONES

Aquesta obra va obtenir el XVIII Premi de Narrativa Breu Josep Pascual Tirado de Castelló, amb un jurat format per M. Victoria Pascual Mon, Amparo Pérez Redón, Miguel Torija Martí, Joan Josep Trilles Font i Amelia Díaz Benlliure. Amb la col·laboració de l'Excma. Diputació de Castelló, la llibreria Babel i la Federació de Colles de Castelló.

Primera edició: Novembre 2017

© **Text**

Roberto Tormo Enrique

© **D'aquesta edició**

Unaria ediciones

C/ Ciscar, 14. 12003 Castelló de la Plana

[www.unariaediciones.com](http://www.unariaediciones.com)

[hola@unariaediciones.com](mailto:hola@unariaediciones.com)

**Coordinació editorial**

Amelia Díaz Benlliure

**Correcció**

Andreu Beltran

**Disseny de la col·lecció**

Akane Studio

**ISBN**

978-84-947109-6-4

**Dipòsit legal**

CS 957-2017

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, tret de l'excepció prevista per la llei. Adreça's a Cedro (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics, [www.cedro.org](http://www.cedro.org)) si necessita fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra.

*Al bebé*

# **LLIBRE DELS VIUS**

**Roberto Tormo Enrique**

## PRELIMINARS

**U**naix i és llançat al món sense explicacions ni més petates que un batecul cara avall que ens faça mostrar un signe de dolor primigeni, primordial. Un primer crit que esgarre els sentits i s'erigisca en presa de contacte amb un món literalment descoratjador. Vist així, tots eixos bebés existencialistes mereixen molta més consideració que la simple alegria que provoca una nova vida.

No es tracta de fer un manual d'instruccions; d'instruccions ja n'hi ha moltes a la vida (i normes, pautes de conducta, censures, permisos, consells... quin és sinó el paper dels pares i de l'escola? De la societat?). D'explicacions, tanmateix, n'hi ha poques.

Si poguérem parar el temps, parar-lo en sec en determinades ocasions, per a veure'ns des de fora, analitzar la situació i implementar-la de raons quan no de trellat... Això és impossible, ja ho sé, però tal volta la literatura no siga més que un mitjà per arribar a eixa cartografia inversa, subterrània, subtemporal, que determina la forma d'actuar dels demés per a veure si la nostra encaixa o almenys, justificar-la.

No és més ni menys que això.

## ELS OCELLS

El seu avi l'agafa de la mà. Junts ixen de l'estança; però abans ella sí s'adona de les cares tan rares que fan sa mare, sa tia, son pare. Com si hagueren estat esperant amb avidesa que isqueren per a començar a parlar. De què? Parlaran d'alguna cosa no apta per als vells ni per als xiquets. Junts enfilen les escales que pugen al terrat, ranquejant: ell pel mal de malucs, tan desgastats pels anys; ella perquè no alça un pam del piso. Té cinc o sis anys.

Agafats de la mà, el iaio obri la porta de fusta, que s'en-calla i costa d'obrir. Al terrat, en ultrapassar el lllindar, prop de mig centenar de pardals els rep amb un aldarull ensordidor. Desenes de cants distints, tots aguts i estridents, entre els quals s'erigeixen excepcions dolces, *violinàcies*. L'avi la condueix per tot el terrat; s'atura davant d'algun exemplar que ell estima especialment; no diu res: és home de poques paraules. Cadernerres, esmerles, coloms, perdius, canaris, periquitos. Ella les coneixia perquè eixa cerimònia la repetien cada vegada que venia a visitar-lo. I ell calla; amb un poc de sort, somriu. No diu res.

—No escoltes els pardalets?

—Clar que els escolte, iaio! No paren.

—No, estos no. No escoltes els *altres* pardalets.

Ella el mira estranyada, amb els seus ulls immensos. Innocents i immensos. Afina l'oïda. Des del cantó, un conducte d'aire que acaba en una reixeta els reproduceix la conversació que tenen els adults baix. Les veus reverberen, irreconeixibles. Ella obri molt els ulls perquè no reconeix eixa tremolor en les veus de sa mare, ni de son pare i ni molt menys de sa tia. «Ara vens... tu el que tens és una cara que te la xafes! Quina desil·lusió, Déu meu! Veniu ací i es penseu que tot açò es vostre... però qui està ací, eh? Qui aguanta açò? Avariciosa de merda, les coses s'han de dir abans. Abans? Tu no has mogut ni un dit, desvergonyida, i veniu ací, demanant...»

Ella mira interrogant el seu avi, que escolta però de sobte l'allunya de la reixeta conduint-la pels muscles.

—De què parlen, iaio?

No troba resposta. L'avi s'apropa coixejant a una gàbia i extreu una cadenera amb certa delicadesa. En la seua mà, gran, tacada i arrugada però d'una força palmària, l'ocell sembla un colibrí. Li la passa a ella que la rep com una granada sense anella. En el traspàs, l'animalet bat les ales amb frenesí, com si fóra conscient que eixos segons són la seua única oportunitat. Un conat de llibertat. Però ella no té por; encara que no ho ha fet mai, agafa la cadenera amb força. Massa força, li fa entendre el iaio, separant-li quirúrgicament els ditets del coll.

Ella sent una lleu sensació de fàstic, o almenys rebuig, a capturar un ésser del qual l'ínfim però electrizant batec comença a rebel·lar-se contra la seua maneta. Suposa una

espècie de tortura per a ella: tindre agafada una cosa tan delicada i privada de la llibertat aerodinàmica amb què va ser concebuda.

L'animal treu el seu caparró, que mou amb moviments robòtics que duren fraccions de segon, i la mira, la mira amb el seu diminut ull negre. Les seues patetes sobreixen per la part posterior i semblen donar xicotetes coces a l'aire. I ella no entén què pretén el seu avi. És insuportable: una tortura. Però en aquesta tortura, enmig d'eixa sensació desagradable d'estar fent mal a un ésser innocent, hi ha la inquietant mania de no deixar-lo anar. Durant un instant, també apareix l'emoció de sentir contra la mà el xicotet cos càlid i fràgil que ella podria rebregar i aniquilar sense miraments.

Podria estrènyer amb una mica més de força, tanta més que no sabia mesurar, embargada per un pensament fosc. Com si la cadenera llegira la seua ment, deixa de moure's, sucumbeix i la xiqueta distingeix una brillantor, una espurna de paüra a mercè del puny de la seva propietària temporal. El seu polze acaricia suaument el seu coll roig i groc; el pressiona progressivament.

I just en eixe moment, víctima i botxí lliurades a l'acte innombrable, ella aixeca la mirada per creuar-la amb la del seu avi, que clava en ella els seus dos ulls grisos d'una manera simultàniament dura i tendra, de sanció i resignació al mateix temps; i ella no sap què vol que faça... així que de sobte se li escapa l'ocell.

La cadenera alça un vol atrotinat, una fugida desesperada; la xiqueta gairebé sent la seua mirada animal de reüll, el xut d'adrenalina que ens envaeix sobtadament quan ens sal-



vem d'alguna cosa i ens alegrem amb la sort sobrevinguda; ix disparada cap a la finestra. La finestra, la llibertat.

L'ocell pensa: la finestra, la llibertat. Transparent, clara, assolible. El colp és estrepitós. L'ocell cau a terra fulminat.

La nena assisteix atònita i horroritzada a una mort tan absurda, mira el seu avi a punt de plorar, culpable, però ell segueix sense pronunciar paraula, amb els seus ulls arrugats clavats en els seus, com allunyat, fora de l'habitació, a l'altre costat del vidre, de la finestra, de la casa i del món. Ella corre cap a l'animal inert, l'arreplega amb tota la delicadesa del món. Automàticament obri la finestra i l'ofereix com en sacrifici. Entren les últimes gelors de l'hivern, barrejades íntimament amb els rajos de sol. Els tarongers, primers ametlers en flor, la penya fosca, la serra al fons. Com si es tractara d'un miracle, el pardalet torna en sí. En qüestió de segons, sacsa violentament tot el seu cos, el cap, les ales i s'envola. Es perd en el blau del cel. Ella somriu alleujada al seu avi.

Encara amb les mans en ofrena, esborra el somriure perquè tal volta ha comés una bogeria, una bestiesa contra el seu avi i la seua col·lecció. Tanmateix, l'home comença a obrir totes les gàbies, una per una, i ella l'ajuda. Els ocells més xicotets i més vius inicien la fugida presos d'una alegria fulgurant. Les perdius ni ho intenten. Els coloms tornaran. No totes estan per la labor, però una gran majoria d'aus sucumbeix en vendaval al regal tan inesperat.

Quan més o menys es troben sols, en silenci, la néta mira interrogant el seu avi. Ara, per davall de l'amanyac ofegat dels coloms i les tórtores, se senten les veus irades, feridores, amenaçants.

—De què parlen els *altres* pardalets? —li pregunta la xicoteta sense esperar resposta; ja hi està acostumada.

—Parlen de l'herència.

Ella no entén.

—Què és «herència», iaio?

La xiqueta obri els seus ulls immensos, innocents, expectants. Ell la pren per les aixelles, l'abraça contra la seua galta.

—De gàbies, amor meu, parlen de gàbies.